

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

14 januari 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, GEZONDHEID EN GEZIN

Interpellatie van de heer Marc Olivier tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de forfaitaire loonsubsidiëring in de sector van de beschutte werkplaatsen

Interpellatie van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de preciaire budgettaire situatie van de sector algemeen welzijnswerk
Met redenen omklede motie

Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin

Dinsdag 14 januari 1997

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Etienne De Groot

– *De interpellatie wordt gehouden om 15.09 uur.*

Interpellatie van de heer Marc Olivier tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de forfaitaire loonsubsidiëring in de sector van de beschutte werkplaatsen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Olivier tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de forfaitaire loonsubsidiëring in de sector van de beschutte werkplaatsen.

De heer Olivier heeft het woord.

De heer Marc Olivier : Mijnheer de voorzitter, ik voelde al bij de eerste vergadering de onweerstaanbare aandrang om vragen te stellen over een onderwerp dat momenteel zeer acuut is in de sector van de tewerkstelling van gehandicapten. We werden allen aangeschreven door de VLAB, de vereniging die de belangen van de beschutte werkplaatsen verdedigt. Deze uitte haar ongenoegen over de beslissing van de Vlaamse regering om een forfaitaire loonsubsidiëring in deze sector in te voeren. Deze beslissing kwam ter sprake in de diverse persmededelingen van de Vlaamse regering. Tijdens de begrotingsbespreking hadden we reeds de gelegenheid om deze zaak even aan te kaarten. Blijkbaar evolueert dit alles toch in een vreemde richting.

De beschutte werkplaatsen maken elk jaar opnieuw het voorwerp uit van besparingsmaatregelen. De loonsubsidiëring van de werknemers met een handicap en van het omkaderingspersoneel, is de enige nog in haar oorspronkelijke vorm bestaande subsidiëring. Al deze subsidiëringsmaatregelen werden ingevoerd met één doel : het compenseren van het rendementsverlies door het

tewerkstellen van werknemers met een handicap. Aldus moest de economische leefbaarheid van de beschutte werkplaatsen worden gegarandeerd. Zo bestaan er twee delen : mensen ontvangen van de overheid ook een compensatie voor het verlies dat ze zelf lijden wanneer ze lichamelijk of geestelijk onvoldoende kunnen meedraaien in het economisch gegeven.

Zowel een studie die in 1992 werd uitgevoerd door Arthur Andersen als de VLAB-studies tonen aan dat men dit doel heeft laten varen. Mijnheer de minister, het gevoerde beleid kan dan ook niet langer worden beschouwd als een beleid ter bevordering van de aangepaste arbeid voor personen met een handicap, met behoud van de tewerkstelling van zwakke werknemers. De VLAB verzet zich tegen de huidige overheidspolitiek.

Minister Luc Martens : Is de VLAB begaan met de zwakke werknemers ?

De heer Marc Olivier : Mijnheer de minister, ik ken de sector behoorlijk goed, evenals de VLAB. Van twee beschutte werkplaatsen ben ik beheerder, maar dit zal met de nieuwe politieke cultuur misschien niet meer mogelijk blijven. Dan zal ik ook niet meer kunnen spreken met de kennis van zaken waarover ik nu beschik. In de West-Vlaamse beschutte werkplaatsen die ik ken, krijgt de werknemer en dan vooral de zwakke werknemer, nog steeds de voorrang.

Ik geef enkele concrete voorbeelden, die anders luiden dan wat uw administratie daarover zegt. Ik ben ervan overtuigd dat uw persoonlijke visie aansluit bij deze van de parlementsleden. U bent echter aangewezen op wat er in uw administratie gebeurt. Mijn opmerkingen aan het adres van de administrateur-generaal in het kader van de begrotingsbespreking waren misschien nogal kritisch. Het is niet mijn bedoeling om het Vlaams Fonds te viseren : het gaat over alle instanties met het sta-

Olivier

tuut van pararegionale-B. Het is echter onaanvaardbaar dat een administrateur-generaal die na een korte discussie en het al dan niet onmiddellijk beantwoorden van vragen de vrijgeleide krijgt voor zijn begroting, vervolgens zegt : na ons de zondvloed. Is dat ook de nieuwe politieke cultuur ? Welke mogelijkheden resten ons nog om het beleid in deze sectoren te evalueren ? Parlementaire vragen moeten worden overgemaakt aan de administrateur-generaal die fungeert als brievenbus. Dat is het systeem en ik ben ervan overtuigd dat ook u met deze situatie verveeld zit. Jaarlijks kunnen we dan eens kraaien, kakelen en wat eieren leggen. Deze eieren worden echter nooit uitgebroed, want het betreft de autonome bevoegdheid van die administratie.

De voorzitter : Mijnheer Olivier, als goede Vlaming moet u af en toe ook eens brullen.

De heer Marc Olivier : Ik wil slechts zeggen dat dit een zeer moeilijke situatie is, waarmee we in de toekomst nog zullen worden geconfronteerd. Mijnheer de minister, verontschuldig me voor deze reactie. U moet uiteraard dekking verlenen aan uw administratie. Ik ken u echter goed genoeg om te weten dat uw persoonlijke mening anders is dan deze waarmee we hier worden geconfronteerd.

In het kader van de verbetering van de inkomenspositie van de werknemers met een handicap, werd een akkoord ondertekend over een gedeeltelijke invoering van het gemiddeld minimummaandloon in de sector van de beschutte tewerkstelling. Niet alleen de VLAB, maar ook heel wat beschutte werkplaatsen zijn steeds voorstander geweest van een volwaardig inkomen voor de werknemers, dit op voorwaarde dat alle partijen hun verantwoordelijkheid terzake opnemen. Dit betekent dat de beschutte werkplaatsen slechts kunnen instaan voor het inkomensgedeelte dat overeenstemt met de arbeidsprestatie van de werknemers. De overheid blijft de compensatie van het rendementsverlies dragen. Zonder grondig overleg werd het systeem van de forfaitarisering van de loonsubsidiëring gekoppeld aan de gedeeltelijke medefinanciering door de Vlaamse overheid van de invoering van CAO 43. Ik ben op de hoogte van de moeilijkheden hierover met het federale vlak. De minister heeft zijn best gedaan, maar hij kon niet alle actoren en spelregels beheersen.

De VLAB verzet zich tegen dit forfaitair maken, omdat, en ik citeer : de overheid daarmee slechts één doel beoogt, namelijk zich budgettair indekken

tegen de evolutie in de sector op het vlak van loonen en arbeidsvoorwaarden. Einde citaat. De optimalisatie van de integratiemogelijkheden van personen met een handicap wordt hierdoor volledig op de sector afgewenteld. De federatie betreurt dan ook dat ze pas in de eindfase bij de bespreking werd betrokken en dit slechts om te onderhandelen over de uitvoeringsmodaliteiten.

Het systeem van forfaitarisering is wellicht veel makkelijker toepasbaar in de zorgsector dan in de beschutte tewerkstellingssector. In het eerste geval moet men slechts rekening houden met de lonen en wedden van de omkadering, die voor 100 procent worden betoelaagd. Men dient geen loon uit te betalen aan personen met een handicap. Bovendien is men al evenmin voor 60 procent afhankelijk van de fluctuaties van de vrije markt. We hebben het dan ook over een totaal andere situatie. Ik hoop dat de nieuwe samenstelling van de raad van bestuur van het Vlaams Fonds voor een koerswijziging zal zorgen. Er bestaan echter mensen die gehandicapt liever in bed dan aan het werk zien. Dat is een zeer groot probleem.

Het bedrag van het basisforfait dat zal worden toegekend, werd verkregen door het globale subsidiebedrag van het eerste kwartaal van 1996 te delen door het aantal gepresteerde uren van de mindervaliden. Dit globale subsidiebedrag wordt berekend volgens het vigerend stelsel van de procentuele toelage op het uitbetaald brutoloon, verschillend naargelang het gaat om categorie A, B of C. Het gevolg van deze forfaitaire regeling is dat bij gelijkblijvende prestaties de subsidie voor de beschutte werkplaatsen die tot op heden lage lonen betaalden, stijgt, terwijl zij die hogere lonen betaalden, worden gestraft. Tijdens de begrotingsbespreking heb ik de minister dan ook om de lijst van de winnaars en de verliezers gevraagd. Natuurlijk hebben we deze lijst niet ontvangen : de minister kan bezwaarlijk toegeven dat er verliezers zijn. Ik zal dan ook met belangstelling naar uw antwoord luisteren.

Wat is het verraderlijke van dit systeem ? Er zouden geen verliezers zijn, omdat men zal worden gecompenseerd via een aanvullende subsidie. Ik betwijfel dat. In artikel 3, paragraaf 1 van het besluit lezen we immers, en ik citeer : het bedrag van die aanvullende subsidie daalt naargelang het in eerste lid vastgesteld bedrag stijgt, het bedrag van de daling is identiek aan het bedrag van deze stijging. Einde citaat.

Mijnheer de minister, vandaag is er nog geen probleem. Sommige werkplaatsen betalen echter zeer

Olivier

hoge lonen, tot zelfs 50 frank per uur meer dan andere beschutte werkplaatsen. Hoe zullen de vakbonden hierop reageren ? De spanning blijft immers behouden en solidariteit speelt geen rol. Dit is onhoudbaar en zal voor grote problemen met de vakbonden zorgen. Concreet komt het er immers op neer dat de bijpassing voor de verliezers vermindert bij elke verhoging van de lonen door aanpassing aan de index of herwaarderingscoëfficiënt, dit terwijl de winnaars wel bijkomend worden betaald met de desbetreffende stijging van de loonkosten. Responsabilisering moet hier één van de doelstellingen zijn.

Mijnheer de minister, ik wil u waarschuwen voor het echte resultaat, namelijk de deresponsabilisering en demotivering van de leiding van de beschutte werkplaatsen die het beter probeerden te doen voor hun werknemers. De beschutte werkplaatsen die een politiek voeren van lage lonen en zich houden aan de minimumlonen per looncategorie, zien het procentueel aandeel van de toelage toenemen in verhouding tot de loonkosten. Hierdoor dient er minder opbrengst uit de productie te worden gerealiseerd.

In het bedrag van het forfait zit een supplement voor de zwakke werknemers. Dit deel van de toelage is afkomstig uit overschotten op de begroting van het Vlaams Fonds ontstaan door het niet gebruiken van investeringstoelagen ten gevolge van diverse remmen ingebouwd in de reglementering. Daardoor wordt het moeilijk, wellicht zelfs onmogelijk, om toelagen te krijgen, zodat men het luik van de economische finaliteit niet meer kan garanderen.

Als men de investeringskredieten zou aanwenden voor het oorspronkelijk vooropgestelde doel, namelijk de noodzakelijke bedrijfsmatige investeringen, dan zou een dynamische beschutte werkplaats een hogere toegevoegde waarde kunnen realiseren. Hierdoor kunnen dan hogere lonen worden betaald, ook aan zwakke werknemers. Dit is logisch, we kunnen niet ontkennen dat dit ook voor een traditionele onderneming een lovenswaardig doel is.

De voorgestelde toelage voor zwakke werknemers bestendigt slecht management. Het straft goed management af door het blokkeren van de noodzakelijke investeringen. Dit lijkt niet de aangewezen weg naar responsabilisering. Het systeem leidt tot hulp aan zwakke werkplaatsen, in plaats van hulp aan zwakke werknemers. Dat is het fundamentele

probleem. Ik kan de minister dan ook niet volgen als hij zegt dat men zich niets aantrekt van de zwakke werknemers.

Werd van in het begin met de sector overleg gepleegd over de forfaitaire loonsubsidiëring ? Ik ben misschien niet goed op de hoogte, maar men heeft mij gezegd pas in de laatste fase te zijn geraadpleegd over de uitvoeringsmodaliteiten. Is men niet overhaast tewerk gegaan, zonder de gevolgen voor de hele sector te hebben afgewogen en zonder rekening te houden met de studie van Andersen van 1992 ? Waarom was er zo een haast ? Was dit alleen om budgettaire redenen ? Kon men dit niet op een andere manier realiseren ?

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal een minder emotioneel betoog houden dan de heer Olivier. Ik heb echter begrip voor de betrokkenheid van de eerste ondervoorzitter van het Vlaams Parlement, vermits hij beheerder is van een aantal instellingen. Ik beschik echter niet over dezelfde knowhow.

Ik wil het niet hebben over de enveloppen- of budgetfinanciering – of welke naam men het kind ook wil geven – van deze sector alleen. In het verleden kon men zich in een aantal debatten al vragen stellen bij de houding van de VLAB als overkoepelende organisatie. Hun houding was vaak corporatistisch, alhoewel dit misschien nogal sterk is uitgedrukt. Het fundamentele probleem is en blijft echter welke financieringswijze de Vlaamse overheid kiest voor de welzijnssector. Daar heeft het VLAB misschien wel gelijk.

Ik kan de door de heer Olivier geschetste probleemstelling zeker volgen. Hij had het over de mogelijke gevolgen van de enveloppenfinanciering of de forfaitarisering van de inkomsten. Deze fundamentele vraag vinden we ook terug in de regeringsverklaring van 1995 : ook daar had men het over het beheersen van het budget op basis van enveloppenfinanciering. We hebben daar steeds vragen bij gesteld. Ook mevrouw Van den Heuvel zal het hier over hebben, tijdens haar interpellatie over het algemeen welzijnswerk. Daar werd immers gewerkt met de forfaitarisering van inkomsten van organisaties en instellingen. Dat heeft altijd voor problemen gezorgd. Denken we maar aan de geforfaitariseerde kosten van de bijzondere prestaties, zoals nacht-, avond- en weekenddiensten. Voor sommige instellingen was dit bedrag veel te klein, met alle mogelijke gevolgen.

Stassen

Het systeem heeft voor- en nadelen. We hebben hier deze zomer een overzicht en een korte studie van gemaakt. Om te vermijden dat we steeds moeten interpellieren in domeinen waar met budgetfinanciering wordt gewerkt, is het moment gekomen om ons via een interpellatie of een hoorzitting grondig te bezinnen over de te gebruiken financieringswijze. We moeten hierover als commissie grondig nadenken. We kunnen immers al de nodige lessen trekken uit de toepassing in de praktijk. De regering heeft zeker het recht om bij haar standpunt van het regeerakkoord te blijven. Ik kan daar alleen politieke bezwaren bij hebben. Het is en blijft dan echter wel mijn bezorgdheid dat die enveloppenfinanciering op een werkbare manier wordt uitgevoerd. Problemen zoals die zich nu voordoen in de beschutte werkplaatsen en de voorbije jaren in de welzijnssector, moeten worden vermeden.

Ik roep op om op een zo kort mogelijke termijn iets te doen. We moeten hierover debatteren en standpunten uiteenzetten. De begroting van 1998 is niet zo ver meer verwijderd. Een fundamenteel debat is noodzakelijk. We mogen ons niet beperken tot deze deelsector of ons verliezen in een versnipperd debat, zonder dat we het uitgangspunt grondig bestuderen. We kunnen dit aankaarten bij de bespreking van de werkzaamheden, of ik wil hierover ook een interpellatie indienen. Ik doe nu alvast een oproep.

De voorzitter : Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, wij zijn bereid om een debat over de financiering aan te gaan. Uit de toelichting van de minister hebben we wel onthouden dat het hier gaat om een instrument om de begroting onder controle te houden. Dat is de uiteindelijke doelstelling.

We willen in de toekomst niet elk jaar worden geconfronteerd met een andere financieringssleutel. Dat brengt de investeringsmogelijkheden van de beschutte werkplaatsen immers in het gedrang.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Olivier, het gaat hier om de zorg voor de verdere tewerkstelling in de beschutte werkplaatsen, met bijzondere aandacht voor de zwakke werknemer. Dat is uw en mijn zorg, maar ook die

van de hele Vlaamse regering. Ik verwijs naar de niet geringe budgettaire inspanning van 538 miljoen frank. Een deel van dit bedrag – ik denk 153 miljoen frank – is afkomstig van de omzetting van de investeringsmiddelen. Dan gaat het echter nog altijd om 385 miljoen frank aan nieuwe middelen, die werden geïnjecteerd in de beschutte werkplaatsen.

Ik zal heel de geschiedenis van dit dossier niet herhalen. We hebben hierover vaak van gedachten kunnen wisselen in diverse vergaderingen. Dit alles doet in ieder geval vragen rijzen over de manier waarop CAO's tot stand komen. Bij een paritair overleg kan de overheid enkel als toeschouwer aanwezig zijn, maar ze moet uiteindelijk wel de factuur betalen. Dit is een vorm van overleg waarvan ik geen supporter ben. Het is geen eerlijk overleg. Het is voor twee partijen niet moeilijk om tot een overeenstemming te komen over een door een derde te betalen factuur. Zo werkt in het kort het huidige systeem. Bovendien loopt dat overleg federaal, maar moet het worden vertaald naar de gewesten en gemeenschappen. Op zich kan je dus al vragen stellen over de wijze waarop dit soort van CAO'S tot stand komt.

U weet hoe moeizaam we uiteindelijk tot een akkoord zijn gekomen. Het initieel akkoord werd uiteindelijk teruggeschroefd tot tachtig percent. Dit resulteert in een stijging van de lonen, waardoor de beschutte werkplaatsen in de voorwaarden komen waardoor er RSZ-verminderingen in de patronale bijdragen kunnen worden bekomen. Dit zijn voordelen die integraal naar de beschutte werkplaatsen gaan. Daarmee moet ook rekening worden gehouden.

Binnen de Vlaamse regering werd – zoals ik vroeger al vaak heb herhaald – geopteerd voor drie maatregelen : de regering wil de CAO voor tachtig procent realiseren ; ze wil een inspanning doen voor de zwakke werknemer ; en ze wil tegelijkertijd de middelen beheersen. Daartoe gebruiken we nu het instrument van de forfaitarisering. We kunnen van gedachten wisselen over de financieringswijze, maar altijd vanuit het standpunt dat de begroting moet worden beheerst. Daarbij kunnen we de sector van het algemeen welzijnswerk als voorbeeld geven van de ontsparingen waartoe het wanbeheer in de begroting heeft geleid. Het is ook een vorm van politieke cultuur om een initiatief niet alleen te starten, maar ook tot een goed einde te brengen. Dat is een element van de betrouwbaarheid van de overheid : een contract tussen een overheid en de partners te velde.

Martens

Men maakt een akkoord, zodat men weet waar men staat. Maar dan moet iedereen dit ook op een correcte manier invullen. Een aantal sectoren hebben inherent een heel expansief karakter, en daarmee moet rekening worden gehouden in de middelen. Bovendien kan de vraag worden gesteld wat de alternatieven zijn. Er zijn vele vormen van budget-financiering. Ik ben daar geen deskundige in, maar wil wel graag een inspanning doen om me daarin te verdiepen en met u daarover een gesprek aan te gaan. We worden vaak met deze zaak geconfronteerd, in verscheidene dossiers.

Op dit ogenblik acht ik geen andere manier mogelijk, rekening houdend met het bedrag waarover ik bij het begin van het jaar beschik en met het feit dat ik niet altijd weet hoeveel initiatieven er zullen zijn. Maar op het einde van het jaar moet ik met dat bedrag hoe dan ook al mijn engagementen nakomen. Vandaar een zekere voorzichtigheid terzake.

Laat ons eerst kijken naar het systeem dat in voege is getreden, om straks in te gaan op de vraag op welk moment overleg is gepleegd. De nieuwe subsidieregeling heeft niet per se een definitief karakter. Ik schaar me deels uit tactische overwegingen achter die regeling. De vraag is of de overheid het gecreëerde regime verder zal bestendigen en de zaken zal laten aanslepen totdat men met een nieuw voorstel komt, of dat ze in een positie treedt van waaruit men verder met haar onderhandelt. Voor mij zijn die gesprekken niet afgerond. Sommige mensen uit de instellingen zijn al bij mij gekomen in het kader van mijn dienstbetoon. Ik heb toen gewezen op een aantal problemen waarover moest worden onderhandeld met de federale overheid. Maar daartoe was er geen tijd. Er was een beslissing nodig van de regering tegen eind december opdat de middelen niet verloren zouden gaan.

We hebben uiteindelijk een systeem uitgewerkt dat erop is gericht om op korte termijn geen enkele werkplaats te bestraffen en dat ook voorziet in een bijkomende subsidie voor de verankering van de zwakke werknemer in die werkplaats. Daarbij vestig ik toch nog even de aandacht op het feit dat het Vlaams Fonds niet altijd hetzelfde subsidiebedrag uitbetaalt voor beschutte werkplaatsen met een vergelijkbare activiteit. Vermits de loonpolitiek van de afzonderlijke beschutte werkplaatsen verschillen vertoont – wat dus niet noodzakelijk wijst op verschillende prestaties op de werkvloer – is er ook een andere subsidiëring.

Bovendien had de overheid de loononderhandelingen niet in de hand in het systeem dat we tot nu toe kenden. Ze ging een engagement aan, maar werd steeds geconfronteerd met schommelingen. Tussen die minima en maxima ligt een zekere graad van weddedrift, waardoor de overheid haar budget niet meer voldoende kan beheersen. Dat is een probleem waar ik moest uitraken, aangezien de regering zich bereid verklaarde iets te doen voor de CAO 43 en voor de zwakke werknemers. Dan moet er echter voor worden gezorgd dat de beschikbare middelen volstaan.

Daarom werd gekozen voor een nieuwe regeling, een vierluik. Ten eerste is er het basisforfait gekoppeld aan de index en een herwaarderingscoëfficiënt voor alle werknemers in de beschutte werkplaats. Ten tweede zal een aanvullend bedrag – het zogenaamde historische forfait – per individuele beschutte werkplaats worden vastgelegd. Het is bedoeld voor werkplaatsen die als gevolg van de invoering van de nieuwe subsidieregels een lagere subsidie zouden ontvangen dan op basis van het oude systeem. Ten derde moet een bijkomende subsidie toelaten om de tachtig procent te realiseren en ten vierde moet een andere aanvullende subsidie ook de zwakke werknemer een forfait geven.

Ik kom terug op de vraag welk overleg werd gepleegd met de sector. Pas eind juni was het duidelijk dat de CAO aan tachtig percent zou worden gerealiseerd, terwijl de nieuwe regeling moest worden uitgewerkt tegen het einde van het jaar. Als men mij verwijt dat ik slechts de laatste zes maanden heb gehandeld, is dat onterecht, want ik kon niet anders, vermits ik het kader niet kende waarin ik moest onderhandelen. De gesprekken zijn niet ouder dan zes maanden. De rest was min of meer onduidelijk.

De sector is op de hoogte gebracht van de beslissing van de Vlaamse regering, waarbij vanaf het begin sprake is geweest van een forfaitair systeem. We hebben een delegatie ontvangen van het VLAB op 23 oktober en hen een uiteenzetting gegeven van onze voorstellen. Daarbij hebben we het VLAB formeel gevraagd om de voorgestelde forfaits door een aantal beschutte werkplaatsen op het terrein te laten toetsen. Zo kunnen anomalieën aan het licht komen. Er werd een nieuwe afspraak gemaakt voor 6 november. Op 5 november heeft het VLAB het gesprek zelf geannuleerd en we hebben ondertussen vanuit het VLAB geen toetsing gekregen.

Martens

Op 14 november is een uitgebreide delegatie ontvangen van werkgevers en werknemers, onder leiding van de ondervoorzitter van het paritair comité 327, waar ze deel van uitmaken. Toen werden de voorstellen die ook bij de voorafgaande gesprekken aan de sector waren meegedeeld, opnieuw toegelicht. Weer werd de vraag gesteld om de voorstellen te toetsen aan pilootwerkplaatsen en een aantal berekeningen te maken. De delegatie heeft daarop geantwoord dat ze niet wist hoe zoiets aan te pakken, en vond het onhaalbaar.

Op 4 december bracht vervolgens het Adviescomité Professionele Integratie van het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie zijn advies uit. Het comité betreurde dat het niet vroeger bij het overleg werd betrokken. In dat geval hadden een aantal wetenschappelijke gegevens kunnen worden verkend, zodat de effecten op lange termijn hadden kunnen worden bekeken. Het comité stelde bij unanimité vast dat er geen aanwijzingen zijn dat de beschutte werkplaats op korte termijn financieel zouden worden gepenaliseerd bij de invoering van het voorgestelde forfait. Een belangrijk deel van zijn leden meende dat het voorgestelde forfait moest worden geëvalueerd en verfijnd en gaf er dan ook de voorkeur aan om het uit te stellen.

De raad van bestuur van het Vlaams Fonds is samengekomen op 9 december en heeft een positieve beslissing genomen ten aanzien van dit systeem, met negen stemmen voor en drie tegen bij drie onthoudingen. Met deze gegevens voor ogen hebben we uiteindelijk onze politieke verantwoordelijkheid genomen, die moest worden gefinaliseerd voor Kerstmis, vermits in functie daarvan nog middelen moesten kunnen worden toegewezen in 1996, onder meer ten aanzien van de zwakke werknemer.

Als conclusie herhaal ik met de grootste nadruk dat dit voorstel niet definitief moet zijn, maar ik wil niet steeds onderhandelen vanuit een defensieve positie. Ik wil als een sterke partner aan tafel zitten en iedereen ernstig nemen vanuit de zorg voor tewerkstelling. Ik heb vlug gehandeld, maar dat moest ik ook. Ik had maar zes maanden de tijd en moest beslissingen nemen – beslissingen onder meer die in functie van 1996 betekenisvol waren en die nodig zijn om de toelating te kunnen krijgen om mijn beleid verder te zetten in 1997.

Globaal gezien wordt de loonsubsidiëring van de beschutte werkplaats op korte termijn structureel verbeterd. Op termijn worden de onderlinge ver-

schillen weggewerkt, maar dat mag niet leiden tot demotivatie door egalisering. Er moet een zeker spanningsveld zijn om mensen te kunnen blijven motiveren.

Men heeft mij het volgende voorbeeld gegeven. In een beschutte werkplaats ontvangt iedere werknemer met een handicap met ingang van 1 januari 1997 een minimum uurloon van 206,44 frank. Indien hij slechts dit loon ontvangt is hij wellicht een zwakke werknemer. Hierop betaalt de werkgever ongeveer 94,35 frank patronale RSZ, waarvan hij in het kader van de wetgeving op de lage lonen 27,53 frank recupereert, zodat er uiteindelijk dus 273,26 frank per uur moet worden betaald. Hiervoor ontvangt de werkgever minstens 238,27 frank subsidie. Dit betekent dat hij subsidie krijgt voor 87,20 procent. Hij moet met andere woorden slechts voor 12,8 procent van de productie van zijn werknemer instaan.

Ik spreek alleen over het loon, niet over investeringen en dergelijke meer. Dat is een ander interessant verhaal, waarover we een breed debat zouden kunnen houden. U zult het met mij eens zijn dat het systeem niet goed werkte. Er werd minder en minder een beroep gedaan op beschutte werkplaatsen, omdat de procedures zo lang aansleepten dat de opdracht waarin men wilde investeren ondertussen al lang aan een ander was gegeven. Voor sommige beschutte werkplaatsen hoeft dit niet meer. Maar de beschutte werkplaatsen zijn daar onderling uiteindelijk niet eensgezind over.

Men heeft een aantal systemen ontwikkeld op verschillende plaatsen in het land, in eigen regio, maar ook op andere plaatsen, waar men zeer nauw samen werkt met het bedrijfsleven. Menen is hier een voorbeeld van, ook Den Oesterbank in Oostende en er zijn er nog, bijvoorbeeld in de Kempen. Daar wordt de investering samen met het bedrijfsleven gedaan. Zo wordt bijvoorbeeld de hall voorzien door de beschutte werkplaats, maar de hele uitrusting, met inbegrip van de begeleiding, de opleiding en de kwaliteitsbewaking gebeurt door het bedrijf. Dit trekt belangrijke investeringen aan en leidt tot een vrij stabiel partnerschap. Het is immers evident dat wanneer een bepaalde groep een investering doet van 30, 40 of 50 miljoen frank, die zich niet van vandaag op morgen zal terugtrekken uit haar investering, maar zal proberen deze investering rendabel te maken in een goed partnerschap.

Ik zeg niet dat dit de enige mogelijkheid is, ik wil alleen maar zeggen dat het interessant is om ook eens na te denken hoe men in een economische

Martens

markt – waarin de beschutte werkplaats zich hoe dan ook bevindt – rekening moet houden met de onmiskenbare dynamieken die daar spelen, met methoden, management en dergelijke meer. Men werkt daar ook aan. Men heeft daarvoor zijn eigen instelling opgezet binnen het VLAB.

Wat betreft uw derde vraag : zoals ik al toelichtte in de inleiding, stond ik onder druk. We hebben op een bepaald ogenblik gezien dat de afgesproken federale inbreng volledig ten voordele zou komen van de beschutte werkplaats, maar het is duidelijk dat men niet alle voordelen in één kan laten vallen. De voordelen en de lasten moeten worden verdeeld over verschillende partners. Ik kan niet ontkennen dat sommigen gehoopt hebben dat het een verhaal zou zijn dat uitsluitend door de overheid werd geschreven. Zoiets kan niet, dat is niet haalbaar. In alle deemoed zeg ik dan ook dat, indien ik bij de volgende begroting opnieuw naar de regering moet om bijkomende middelen te vragen in een reeks van prioriteiten die worden gerealiseerd, ik er niet zeker van ben dat er voor de begroting 1998 op een substantiële manier nieuwe middelen zullen worden gevonden voor de beschutte werkplaatsen. Ik denk dus dat, naast een interessant debat over forfaitarisering en financiële systemen, het ook nuttig kan zijn om eens in een open gesprek te luisteren naar deskundigen, naar VLAB en andere vergelijkbare organisaties om te zien hoe we voor de beschutte werkplaatsen een toekomst kunnen ontwikkelen. Daar zijn op dit moment geen absoluut sluitende en eenduidige antwoorden op. Naargelang men deze of gene beluistert, zult u merken dat er diversiteit heerst. Ik heb de moeite gedaan om op het terrein, zowel op de werkvloer als bij de directies, toch al een heel aantal mensen te beluisteren.

Dit blijft voor mij een dossier dat niet afgesloten is, maar waaromtrent ik verder bereid ben te onderhandelen. Ik zal dit evenwel moeten doen binnen het budgettaire kader waarover ik vandaag beschik.

De voorzitter : Dank u, mijnheer de minister.

De heer Olivier heeft het woord.

De heer Marc Olivier : Ik dank de minister voor het antwoord. De informatie is bijzonder belangrijk.

Ik heb echter vastgesteld dat de minister achter deze zaak geen punt heeft gezet, en dat men dus,

laat het ons zo zeggen, in de loop van de volgende maanden, deze zaak ter plekke moet kunnen toetsen. Het volgende verwondert me zeer sterk. Mijnheer de minister, toen u de vraag hebt gesteld naar een pilootproject en daar geen antwoord op hebt gekregen, dan moet die sector toch ook voor een stuk de verantwoordelijkheden incalculeren ? Ik heb er geen ervaring mee, maar er zullen misschien wel instellingen zijn die ertoe bereid zijn, hoewel niet iedereen die openheid en die klaarheid zal hebben. Ik denk dat u toch twee soorten pilootprojecten zou moeten hebben : één met historisch grotere lonen en één met historisch lagere lonen.

We hebben natuurlijk de doorlichting van Arthur Andersen. Die heeft ook op dat vlak enige informatie gegeven. Die zaken kan men toetsen. Het voorstel van de heer Stassen, om die mensen even te horen, zou misschien ook een mogelijkheid kunnen zijn. Het verwondert mij zeer sterk, ik zeg dat rechtuit en ik ben blij dat te vernemen. Mijnheer de minister, ik zal dat ook persoonlijk bekijken, omdat ik weet dat er mensen zijn die bereid zijn om met open kaart en open boek de zaak te bekijken. Dit verklaart mijn emotionaliteit toen ik zei dat er eigenlijk andere motieven zouden zijn voor de zwakke werknemers in een beschutte werkplaats. Ik denk het dus niet, maar ik ben toch blij met de bereidheid om die zaak te bekijken.

Ik weet ook dat u onder druk stond. U hebt een eerste persmededeling op 26 juni gegeven. U moet dan ook begrijpen dat men vanuit die sectoren zegt achteraf wel betrokken te zijn geweest voor de uitvoeringsmodaliteiten, maar niet bij het totstandkomen. Ik begrijp u dus, op korte termijn is er geen probleem. Maar wat is die korte termijn ? Is dat het budgettaire jaar, is dat een maand of zes jaar ? De korte termijn kan natuurlijk ook zéér kort zijn. Het zal een beetje van hen af hangen om klaarheid te scheppen in de situatie. Belangrijk is – en daar dank ik u voor – dat u de bereidheid toont om met die mensen opnieuw aan tafel te zitten. Mijnheer de minister, stel die mensen dan ook de vraag wat er hapert. Ze moeten nu ook het budget opmaken.

Forfaitarisering is niet slecht als er voldoende middelen zijn. Als u hen dat huiswerk meegeeft, komen er misschien zaken uit die de tevredenheid van de hele sector tot gevolg hebben.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de preciaire budgettaire situatie van de sector algemeen welzijnswerk

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Den Heuvel tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de preciaire budgettaire situatie van de sector algemeen welzijnswerk.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is misschien toevallig, maar deze twee interpellaties hebben met elkaar te maken. Dat zal duidelijk worden in mijn tussenkomst.

Het is bovendien nuttig geweest, denk ik. De minister heeft al een aantal uitspraken gedaan waar ik straks zal op terugkomen, bij het einde van mijn tussenkomst. Mijnheer de minister, op 8 december was er een ontmoeting met de sector algemeen welzijnswerk, uzelf, het kabinet en de administratie. Er is toen een overzicht gegeven van de evolutie van het budget van het algemeen welzijnswerk gedurende de afgelopen jaren. Ik ben de laatste om te ontkennen dat het nieuwe kabinet, en u als nieuwe minister, eigenlijk met een vervelende erfenis werd opgezaald. Er was niet alleen het tekort van 29 miljoen frank voor 1994 – dat soort tekorten komt nog wel meer voor – maar er waren opstapelende tekorten voor zowel 1994, 1995 als 1996. Zo kwamen we in maart 1996 tot een eenmalig bedrag van 132 miljoen frank dat we in die sector konden pompen om een deel van het tekort aan te zuiveren.

Die 132 miljoen frank bleek al heel duidelijk ook te weinig. Eerst had men het over een tekort van 100 miljoen frank, dan 150 miljoen frank, dan 200 miljoen frank. Eigenlijk is heel wat cijferwerk dat in interkabinettenwerkgroepen is verricht verschillende keren naar de prullenmand moeten verhuizen omdat men niet aan de juiste cijfers toekwam. Zo is men er dan toe gekomen om de inspectie van financiën in te schakelen om een juiste omvang te bekomen van de oorzaken en de hoeveelheid van het tekort.

Er is toen heel wat gebeurd. Er waren ook misverstanden met de sector. Mijnheer de minister, u hebt het toen gepresteerd – weliswaar later gecorrigeerd – om onder meer te laten uitschijnen dat de sector zelf in haar manier van omgaan met de subsidies wel eens oorzaak zou kunnen zijn van het

tekort. Kortom, er was een beetje ongenoegen en dat ongenoegen neemt voorlopig alleen maar toe. Bij het ingaan van 1997 bleek dat nog een structureel tekort van 70 miljoen frank moest worden weggewerkt in de sector algemeen welzijnswerk. Men heeft er dan voor gekozen de regelgeving aan te passen zodat die 70 miljoen frank ook kon worden weggewerkt.

Men heeft daarvoor berekeningen gemaakt waarbij twee principes werden gehanteerd. Men ging werken in het verlengde van het verleden. Men wilde dus subsidiëren wat in het verleden reeds werd gesubsidieerd. Men ging de opgebouwde reserves van 1995 gebruiken om de huidige tekorten op te vangen. Zo werden dus per centrum de enveloppes berekend om tegemoet te komen aan wat eigenlijk in het decreet vastgelegd werd om de engagementen te honoreren.

Het was wel zo dat men op die ontmoeting van 8 november het antwoord schuldig bleef over wat nu het juiste bedrag was van de tekorten voor de verschillende centra. Achteraf bekeken was dat misschien helemaal niet toevallig. We zaten toen volop in de begrotingsbespreking. Misschien was het wel zo dat men die berekeningen niet durfde te tonen, omdat het dan al duidelijk zou zijn dat er tekorten waren en dat het budget, voorzien voor 1997, ook helemaal niet voldoende zou zijn. Op 17 december 1996, toen wij de begrotingsbespreking in de plenaire vergadering al achter de rug hadden, kregen wij een dringende oproep vanuit de sector van het algemeen welzijnswerk, meer in het bijzonder over de budgetten voor 1996. Ik zal het niet hebben over de bestaande voorstellen om de sector en het decreet te hervormen. Het bleek dus dat de berekeningen van de definitieve subsidiëring(enveloppe, die eindelijk rond is, aangaven dat er ook voor de begroting 1996 een tekort zou zijn van 32 tot 37 miljoen frank.

Men had dit vernomen, op het moment dat het nog niet echt officieel bevestigd was. Indien dat tekort dus niet wordt weggewerkt, dan zullen de centra – men heeft dat berekend – slechts voor 97,7 procent worden gesubsidieerd. Ik vind een procentuele uitvoering van het decreet algemeen welzijnswerk niet alleen principieel te verwerpen, het leidt bovendien voor de centra ook tot financiële problemen. Eigenlijk is dat dan de tweede sector, naast de sociaal-culturele sector, die op deze manier wordt behandeld. We pleiten dus zeer uitdrukkelijk voor een 100 procent toepassing van de wettelijk voorziene subsidiëring. Die moet worden toegekend, het is een onvervreemdbaar recht en er mag onder geen enkel beding aan worden getornd.

Van Den Heuvel

Trouwens, in het begin van 1996 – en ik wijs de collega's daar nog even op – is er ook al in een motie, ondersteund door zowel CVP, SP, VU als Agalev en uiteindelijk door iedereen goedgekeurd, duidelijk gesteld dat de moeilijke situatie en de financiële tekorten in het algemeen welzijnswerk dringend moesten worden uitgeklaard. Ik wijs er vervolgens op dat we naar mijn aanvoelen allemaal de begrotingsbespreking zijn ingegaan met het idee dat de tekorten voor 1996, op misschien enkele franken na, toch geregeld waren. Daarom zei ik daarnet dat die berekeningswijze heel lang heeft geduurd, want die was oorspronkelijk aangekondigd voor ongeveer 20 maart.

Minister Luc Martens : Mevrouw Van Den Heuvel, het is een feit dat noch de administratie, noch de sector zelf, zicht heeft op haar eigen financiële situatie. Dat is één van de grote problemen. Men beschikt nooit over zekere cijfers.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ja, dat is inderdaad één van de problemen. Maar een berekening maken waar men nadien 37 miljoen frank naast blijkt te zitten, dat is toch behoorlijk veel. Dat kan u toch niet ontkennen.

Ik wil het dan even hebben over de begrotingsbespreking. De sector was al enigszins verheugd. U weet dat we de verhogingen die voorzien waren niet genoeg vonden – de verhogingen in de sector algemeen welzijnswerk met 80 miljoen frank afgerond om de structurele tekorten in 1997 aan te vatten, en 50 miljoen frank voor extra en nieuwe impulsen. Wel, als u dan een tekort van een kleine 40 miljoen frank van 1996 daar tegenover zet, dan mag u kiezen. Ofwel hebt u, wanneer dit tekort wordt aangezuiverd, zo goed als geen nieuwe projecten, ofwel zitten we volgend jaar weer met structurele tekorten voor 1997. Hierbij ga ik uit van de veronderstelling dat 1996 volledig wordt uitbetaald. Zoals u kan lezen gaat mijn vraag wel degelijk dáárover.

Afsluitend wil ik zeggen dat de onrust in de sector bijzonder groot is, wat ik ook kan begrijpen. De betrokkenen hebben allerlei uitspraken gehoord over de hervormingen van het decreet. Ze weten tevens dat ze onderhevig zullen zijn aan het kwaliteitsdecreet dat op komst is. Deze beide elementen zullen de nodige hervormingen of aanpassingen met zich meebrengen, terwijl deze sector nog maar net een zeer zware herstructurering achter de rug heeft, waarvan de naweën nog aanwezig zijn. Het is niet zo dat de sector geen hervorming van het

decreet wenst. Wel zegt ze zeer duidelijk : de manier waarop men nu met het budget van 1996 omgaat, ontnemt ons alle vertrouwen in de goede afloop van de hervormingen. Wat dat betreft, treed ik hen bij.

Heel concreet : klopt het dat de subsidies onvolledig zullen worden uitbetaald ?

Minister Luc Martens : Ja.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Als men bij de hervorming overgaat tot een vorm van budgetfinanciering of een andere vorm van enveloppenfinanciering, zal dan het totale subsidiebedrag voor 1996 worden gehanteerd als basis voor de enveloppe voor 1997 ?

Minister Luc Martens : Ook hier luidt mijn antwoord kort en duidelijk : ja.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Daar deze antwoorden zo kort zijn, zou ik u willen vragen enigszins toe te lichten hoe u tot deze besluiten bent gekomen. Verder wil ik verklaren dat ik het helemaal niet eens kan zijn met deze werkwijze.

De voorzitter : De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer Bart Vandendriessche : Mijnheer de voorzitter, dit is natuurlijk een oud verhaal. Sinds we in 1991 het decreet betreffende het algemeen welzijnswerk en in 1994 de uitvoeringsbesluiten daarvan hebben opgesteld, is er eigenlijk niet veel gebeurd met betrekking tot de budgettaire moeilijkheden. Ik meen echter dat deze minister terzake geen blaam treft. Ik herinner aan de verschillende inspanningen die hij in deze commissie heeft gedaan. Hij heeft deze in moeilijke omstandigheden kunnen naleven : ook voor 1997 komt er nog eens 80 miljoen frank bij ; in de begroting werden blinde vlekken verholpen ; voor slachtofferhulp werd een bijkomende 50 miljoen frank uitgetrokken. Ik moet u al evenmin wijzen op het feit dat we de polyvalente centra, gezien hun laagdrempelig karakter, een bijzonder belangrijk instrument vinden in het algemeen welzijnswerk.

Tegen de minister willen we het volgende zeggen. Zoals gezegd leeft er inderdaad ongenoegen, is er een communicatiestoornis. Dat vinden we bijzonder jammer, temeer daar zeker de laatste maanden een heel grote openheid was gegroeid. We vinden het belangrijk dat de steeds betoonde openheid tegenover de sector en de koepels behouden blijft, dat deze communicatiekanalen worden openge-

Vandendriessche

houden, dat het overleg wordt bestendigd. Voor 1996 is er een tekort van 37 miljoen frank. Dit moet volgens ons worden opgelost, ook met het oog op de nieuwe regelgeving. Anderzijds wensen we ook helderheid in de al zo lang aanslepende budgettaire situatie. Dit geldt niet alleen voor deze sector, maar ook voor beschutte werkplaatsen en andere instellingen van particulier initiatief. Deze werken immers met vrijwilligers en zijn volledig afhankelijk van subsidies. Men doet er niet goed aan deze mensen, die heel voluntaristisch werken, voortdurend te ontmoedigen. Men mag deze onzekerheid niet laten voortbestaan.

Verder is een debat over de budgetfinanciering wenselijk. Op dit ogenblik heerst er angst bij de centra, omdat ze menen dat budget- of enveloppenfinanciering steeds een wijze van besparen is. Daarover moeten we een discussie ten gronde voeren. Wij zijn er van overtuigd dat responsabilisering van de actoren door enveloppenfinanciering een goede managementtechniek is. Zoals gezegd moet men er dan echter voor zorgen dat het gaat over een goed gevulde enveloppe, zodat men de steeds toenemende opdrachten die de overheid oplegt, kan uitvoeren. Dat is ons pleidooi : de enveloppenfinanciering is bespreekbaar, maar mag niet a priori als instrument tot besparing worden beschouwd.

De voorzitter : De heer Swennen heeft het woord.

De heer Guy Swennen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, mijn eerste daad als volwaardig Vlaams parlamentslid was een interpellatie en het indienen van een amendement over de toestand van het algemeen welzijnswerk. Het is inderdaad een oud verhaal. Ik zal dan ook niet herhalen wat vandaag, in de huidige stand van zaken, reeds werd gezegd. Wel heb ik – zoals toen – twee bedenkingen omtrent een aantal dingen die me duidelijk zijn geworden gedurende het anderhalf jaar waarin ik de sector en de materie beter heb leren kennen.

Ten eerste vind ik het een ernstige zaak dat hier een vrij belangrijk principe van de sector geweld wordt aangedaan, namelijk het gewettigd vertrouwen in de overheid. Bij het wijzen op die tekorten wordt dat nogal eens vergeten. Er werd dus een herstructurering verricht. Daarbij zou een zekere financiële waarborg voor het operationele van die nieuwe structuren worden ingebouwd. Dat werd ons althans steeds voorgehouden. In het kader van de nieuwe politieke cultuur – wat dat ook moge zijn – vind ik dat leden van de meerderheid zoïets

als parlamentslid moeten kunnen zeggen. Ik herhaal dat dit een vrij trieste aangelegenheid is.

Mijn tweede punt beklemtoont slechts wat ik net zei. We bevinden ons in een vrij woelige tijd. Sommigen gewagen van een fin de siècle. Anderen verklaren dat we niet beseffen hoe labiel de fundamenten van het vertrouwen van de bevolking zijn, gezien de crises die zich op dit ogenblik in onze samenleving voordoen. Wat er ook van moge zijn, men krijgt er pas later in de geschiedenis, wanneer de nodige afstandelijkheid bestaat, een beter overzicht van. Men spreekt in dit verband steeds van een periode van twintig jaar. Eén zaak staat echter vast : het voorbije half jaar is duidelijk geworden dat ons een aantal heel grote uitdagingen wachten op het vlak van wat men de zachte sectoren zou kunnen noemen. Ik heb in die voorbije periode geleerd dat de sector van het algemeen welzijnswerk een zeer grote rol kan spelen : dan heb ik het over de slachtofferhulp en dergelijke meer.

Iemand wees erop dat de zachte sector de voorbije jaren bijna dubbel zoveel heeft betoogd – in de brede zin des woords – dan de harde sector. De wrevel en het gevoel de problemen niet aan te kunnen zijn daar bijzonder groot. Met alle respect voor alle saneringsoperaties en financiële bekommernissen, maar die prioriteit, waarover iedereen het toch heeft, wordt hier niet doorgetrokken. Dat is geen verwijt aan de minister. Als ik het goed heb begrepen, is het een vaststelling die in deze vrij ontgoochelde bewoordingen werd gemaakt door de voorzitter van deze commissie, naar aanleiding van het begrotingsdebat. Dit is daar een illustratie van : blijkbaar ben ik niet de enige die dat zo aanvoelt.

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit mij aan bij wat de heer Vandendriessche heeft gezegd.

Ik wil echter nog iets toevoegen over de op til zijnde decreetswijziging. De sector heeft zich tijdens de voorbije anderhalf jaar geherstructureerd. Overweegt u om die herstructurering te evalueren ? Men heeft voor schaalvergroting gekozen en men heeft grote inspanningen geleverd om vele op zichzelf staande initiatieven te groeperen. De vraag rijst nu waarnaar het nieuwe decreet ons zal leiden. Zal die wijziging een nog grotere schaalvergroting met zich meebrengen ? Een waarschuwing is hier op zijn plaats. We moeten erover waken dat schaalvergrotingen niet leiden tot een verschraving van

Grouwels

de aangeboden dienstverlening. Een evaluatie van de reeds doorgevoerde hervorming kan een interessante denkoefening zijn bij de aanloop naar de komende decreetswijziging.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik zal het verleden niet opnieuw ter sprake brengen en de geleverde inspanningen niet nogmaals in herinnering brengen. Ik blijf echter achter het decreet staan dat in het verleden door minister Demeester werd ontworpen. Zij heeft toen terecht voor schaalvergroting gekozen.

Het is duidelijk dat we noodgedwongen ook grote budgettaire inspanningen hebben geleverd. De beoogde budgettaire inspanningen zijn gerealiseerd, op 30 tot 32 miljoen frank na. Spijtig genoeg zuiverde deze inspanning wel de toestand uit het verleden aan, maar stelde deze de toekomst niet veilig.

Ik wil het verder niet hebben over de omvang of de oorzaken van het tekort. In verband met de financiële gezondheidstoestand van de sector, verwijs ik naar een uittreksel uit het verslag van de begrotingsenquête van de Inspecteur van Financiën. We hebben deze inspanningen niet vanuit intuïtieve overwegingen opgelegd. Op een bepaald ogenblik hebben we in overleg met de minister van Begroting, een doorlichting van de sector gevraagd.

Ik citeer uit de enquête : de voorgaande gegevens leiden tot de op het eerste gezicht bevreedende vaststelling dat ondanks een belangrijk tekort op de in de begroting 1995 ingeschreven kredieten, de financiële situatie einde 1995 van de centra niet als dramatisch kan of moet worden beschouwd. In de veronderstelling dat de geselecteerde steekproef representatief is voor de sector en onder het uitdrukkelijk voorbehoud met betrekking tot de betrouwbaarheid van de voorgelegde boekhoudkundige gegevens, kan gesteld worden dat de sector 1995 afsluit met een vrij beperkt tekort, ongeveer 2,5 percent van de totale kosten, terwijl anderzijds de liquiditeiten en de vorderingen ruim volstaan om de schulden af te lossen. Het budgettaire tekort is dan ook allicht minstens gedeeltelijk toe te schrijven aan de meeruitgaven die voortvloeien uit de implementatie van het besluit van de Vlaamse regering van 21 september 1994 tot uitvoering van het decreet van 24 juli 1991 betreffende het Algemeen Welzijnswerk, dat de centra van het

Algemeen Welzijnswerk de mogelijkheid biedt tot het opbouwen van reserves om toekomstige uitgaven op te vangen. Wil men de centra toelaten reserves op te bouwen, dan veronderstelt dit dat middelen in de sector ingebracht worden die de onmiddellijke behoeften van de centra overstijgen. Dit veronderstelt eveneens dat een hoger krediet dan vorige jaren moet beschikbaar zijn, aangezien vorige jaren de kredieten uitsluitend afgestemd waren op de onmiddellijke noden van de sector. Einde citaat.

Ik ben geen voorstander van reservevorming. Op een ogenblik waarop de overheid over beperkte middelen beschikt, geloof ik niet in subsidiëringssystemen om de gesubsidieerde de kans te geven reserves op te bouwen, dit tenzij die reserves het gevolg zijn van een restrictief beleid met budgetfinanciering en een goed management. De toestand was echter heel anders. Volgens de inspecteur van Financiën was de herstructurering van de sector tot nu toe niet van die aard dat er op financieel vlak meer duidelijkheid werd gecreëerd. Zo zegt hij bijvoorbeeld dat de samenvoeging van kleine VZW's in heel wat gevallen op beheersmatig en boekhoudkundig vlak niet zo vlot is verlopen. Hij stelt vast dat gegevens van de zogenaamd oude VZW's slecht worden geïntegreerd in de boekhouding van de nieuwe VZW's. Hij wijst dus duidelijk op een aantal mankementen van het financiële en budgettaire beheer. Er werden ook nog andere aspecten doorgelicht. Ik beweer niet dat we nu een exact en volledig inzicht hebben verworven in de toestand, maar er is toch enig inzicht en een zekere basis voor evaluatie voorhanden, mevrouw Grouwels.

Eind vorig jaar wensten we een reeks belangrijke beslissingen te nemen. We hebben deze beslissingen niet eenzijdig opgelegd, wat ik wil benadrukken. De enveloppen werden berekend en vervolgens tweemaal aan de centra voorgelegd. Ik kan enkel zeggen dat de sector zelf de problemen waarmee ze kampt, onvoldoende kent.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Een aantal knelpunten werden niet aangepakt.

Minister Luc Martens : Men kan niet alles in één keer oplossen. We zijn nog maar anderhalf jaar aan het werk. Het is echter de vraag of men de volgende twee jaar bereid zal zijn om het vervolg van ons toekomstgericht verhaal te realiseren.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik had het uitsluitend over de berekening van het budget voor 1996.

Van Den Heuvel

Daar heeft men de opvattingen van de sector niet helemaal gerespecteerd.

Minister Luc Martens : Bij het nemen van onze beslissingen hebben we zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanbevelingen van de sector. Ten belope van 2,3 percent zijn we daar niet in geslaagd, omdat we met een aantal blinde vlekken rekening moesten houden en keuzes moesten maken. Ten belope van 97,7 percent zijn we daar wel in geslaagd.

Als wij dat cijfer vergelijken met de toepassingscoëfficiënt van de onderwijssector, is het duidelijk dat we gunstig scoren. De toepassingscoëfficiënten van de sector van het sociaal-cultureel werk situeren zich tussen 25 en 44 percent van de aangewende middelen. De sector heeft dus een hoge subsidiëringgraad.

We zouden natuurlijk graag voor 100 percent in onze opzet slagen. In 1996 was dat echter niet mogelijk. In 1997 zal de toestand dezelfde zijn, tenzij we onmiddellijk alle middelen voorzien voor vernieuwing aanwenden om het verleden te bekostigen. De vraag is welke toekomstgerichte hervorming wij willen doorvoeren. Tot voor kort werden daarover erg goede gesprekken gevoerd. Ik zal een bijzondere inspanning leveren om tijdens de debatten opnieuw tot een goede verstandhouding te komen. Op een bepaald ogenblik werden de vertegenwoordigers van het steunpunt door hun achterban teruggefloten. Zij hadden zich erg meegaand opgesteld tijdens de onderhandelingen. De inzet van deze onderhandelingen was een schaalvergroting. Ik benadruk dat. Het gaat niet om een schaalvergroting van de dienstverlening, maar wel van de globale organisatie van de diverse centra. Dit moet toestaan om de dienstverlening optimaal uit te bouwen. Vandaag bestaan er nog steeds meer dan zestig verschillende centra, en er zijn elf arrondissementen. Per arrondissement zijn er dus zes centra, die elk over hun eigen logistiek beschikken.

Een schaalvergroting met een reductie tot ongeveer 35 centra, zal de dienstverlening niet wijzigen. Met hetzelfde budget zou een hoger rendement worden gerealiseerd en een bredere waaier van functies worden uitgeoefend. Vandaag oefenen heel wat centra slechts een beperkt aantal functies uit. De klant moet vaak op meerdere VZW's een beroep doen. Dat is toch geen goede dienstverlening? Als men met een probleem een ziekenhuis binnenstapt, dan wenst men niet van het ene naar het andere ziekenhuis te worden doorverwezen. Ik hoop dat men deze opvatting deelt. Natuurlijk zijn

er altijd wel omstandigheden waarin men op een ander niveau een beroep moet doen. Toch moeten we een schaalvergroting nastreven. Ik wens dat te doen aan de hand van een constructief gesprek met de sector. Na die herstructurering zou kunnen blijken dat de toepassingscoëfficiënt van 97,7 percent ruim volstaat om de sector optimaal te laten functioneren.

Mij gaat het er dus helemaal niet om een besparing door te voeren. Er hoeft geen cent te worden beknipt op dat budget, integendeel. Als ik morgen de kans zie het budget uit te breiden, dan doe ik dat ook. Voor 1997 komt er hoe dan ook al – niet eenmalig, maar periodiek terugkerend – bijna 80 miljoen frank bovenop in totaal. Ik herhaal evenwel dat ik dit niet wil zien verdwijnen op grond van wat in het verleden is gebeurd. Neen, dit moet een stap naar de toekomst worden. Het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk heeft ons verzocht gesprekken met hen aan te knopen en daar zullen we zeker op ingaan. Op die manier zal ik proberen het vertrouwen te winnen en het werkklimaat in gunstige zin te beïnvloeden. Blijkbaar moet dit vertrouwen, dat toch was opgebouwd, enigszins worden hersteld. We moeten in samenspraak met hen uitmaken hoe we op middellange termijn deze hervorming tot een goed einde kunnen brengen. Wat minister Demeester heeft gedaan, was dus wel een correcte ingreep. Daar blijf ik bij. Deze moet evenwel worden doorgezet, opdat een voldoende breed draagvlak ervoor zou kunnen zorgen dat in alle regio's alle essentiële functies kunnen worden aangeboden. Daartoe reken ik ook de mogelijkheden inzake slachtofferhulp en het justitiële welzijnswerk. Dat is wat het nieuwe management moet inhouden. Het is een enorme uitdaging en ik nodig iedereen ertoe uit hierover creatief na te denken en mij, indien nodig, daarover te raadplegen. Ik benadruk echter dat dit ook voor mij enige tijd vergt. Het is niet mogelijk om dit naast de stapel andere dossiers die mijn aandacht vereisen, dit op te lossen in een dergelijke korte tijdsperiode.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijnheer de minister, als ik het goed heb begrepen blijft het dus gewoon bij de bestaande 97,7 percent en wordt in geen bijkrediet voorzien om de situatie recht te trekken. Ik kondig nu alvast aan dat ik een verzoek in die zin zal formuleren in de vorm van een motie.

Minister Luc Martens : Mevrouw, indien ik hiervoor nu om een bijkrediet vraag, zou dat mijn geloofwaardigheid binnen de regering danig aan-

Martens

tasten. Ik kan pas geloofwaardig overkomen met een dergelijk verzoek wanneer in de sector een verdere hervorming wordt aangevat. Bij de begroting 1995, de begroting 1996 en in het kader van de begrotingscontroles heb ik het probleem al gesteld en heb ik bijkomende middelen kunnen vragen, maar als ik nu niet eerst een hervormingskader schets waardoor de sector weer in een rustfase terechtkomt, dan zal de regering niet bereid zijn om bijkomende inspanningen te leveren.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik beweer niet dat er in het decreet en de uitvoeringsbesluiten geen hervormingen nodig zijn. De sector kan alleen maar baat vinden bij meer klaarheid. Ik kan me evenwel niet verzoenen met het feit dat een overheid die een verbintenis aangaat, deze niet nakomt. In antwoord op de heer Olivier verklaarde u namelijk dat men – en dit is niet helemaal letterlijk geciteerd – bij het begin van het jaar iets moet voorstellen en dat men ervoor moet zorgen dat men er bij het einde van het jaar ook weer staat, in navolging van de politieke cultuur. Dit zou als voorbeeld van de betrouwbaarheid van de overheid moeten kunnen gelden.

Minister Luc Martens : Mevrouw Van Den Heuvel, ik kón dit niet weten begin 1996. We moeten proberen ons geheugen correct te raadplegen. De toestand in 1996 was er een van absolute verwarring tussen de sector, de administratie en onszelf. Ik kón dit dus niet precies inschatten, hoewel we het wel veelvuldig hebben proberen te evalueren in het kader van werkgroepen. We zitten er dus 30 miljoen frank naast.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik neem het u ook niet kwalijk dat u dit bij het begin van het jaar niet wist. U beschikt immers ook niet over een glazen bol. Nu bent u evenwel wel op de hoogte van de feiten en moet er als dusdanig een oplossing komen. Deze centra werken ook met een jaarplanning en rekenen op hun budgetten. Het is een schoolvoorbeeld van een weinig kwalitatief beleid als men te laat tot de vaststelling moet komen dat men niet kan beschikken over een budget dat eigenlijk al is uitgegeven of waarvoor al werk is geleverd. Dat lijkt me een zeer pijnlijke zaak, vooral wanneer we daaraan het toekomstige kwaliteitsdecreet koppelen. Met het oog op wat nu gebeurt, zal het vertrouwen in de hervorming bijzonder gering zijn. Ik hoop dat de sector terzake nog alleen staat hierin, maar ik vrees dat dit toch enige invloed zal uitoefenen op andere sectoren.

Minister Luc Martens : Dit heeft niets te maken met budgetten. U moet me toch eens uitleggen wat het kwaliteitsdecreet met budgetten te maken heeft. Ik begrijp het hoe dan ook niet.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Op korte termijn niet, maar wel op langere termijn. Het verband bestaat er voor mij in dat er bij een kwaliteitsdecreet extra voorwaarden worden opgelegd over de manier waarop op termijn moet worden gewerkt. De implementatie daarvan vergt onmiskenbaar een reeks investeringen van menselijk zowel als financieel kapitaal. Dat blijkt in de privé-sector en overal waar men met kwaliteit bezig is. Let wel, ik ben voorstander van meer kwaliteit. Die discussie hebben we uitvoerig gevoerd bij het vorige kwaliteitsdecreet.

Minister Luc Martens : Kwaliteitsontwikkeling blijkt te leiden tot een verschuiving van de kosten, zelfs intern, maar is niet kostengenererend.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik kan ermee instemmen dat op termijn kostenbesparend kan worden gewerkt, maar in eerste instantie moet men daarin dan wel investeren. Op korte termijn is dit natuurlijk niet mogelijk, zoals ook bleek tijdens de hoorzitting omtrent het andere kwaliteitsdecreet.

Minister Luc Martens : Het gaat niet op de ziekenhuissector, de gezondheidssector met het algemeen welzijnswerk te vergelijken. We krijgen evenwel nog volop de kans daarover uit te weiden.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Er is een duidelijk verschil, maar er zijn ook onmiskenbare parallellen, vooral wat de financiën aangaat.

Ik geloof wel dat de sector u na aan het hart ligt, maar dat blijkt momenteel niet voldoende geloofwaardig te zijn binnen de sector zelf. Er moet dringend aan een beter contact met de betrokkenen om zodoende het decreet in positieve zin te kunnen wijzigen. Zoniet zullen we elk jaar met hetzelfde probleem te kampen krijgen.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Van Den Heuvel werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk binnen 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het Vlaams Parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering uitspreken.

Voorzitter

Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 16.30 uur.*

RECHTZETTING

Handelingen C25-C-WEL4 – Vergadering van 12 december 1996

Op bladzijde 11, tweede kolom, eerste alinea wordt 150 miljoen frank vervangen door 6 miljoen frank.
